

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti

NACRT PRIJEDLOGA
ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA
O „ZAKLADI HRVATSKA ZA DJECU“

Zagreb, rujan 2010.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAKLADI „HRVATSKA ZA DJECU“

I. USTAVNA OSNOVA ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavna osnova za donošenje ovog Zakona sadržana je u odredbi članka 2. stavka 4. podstavka 1. Ustava Republike Hrvatske.

II. OCJENA STANJA I OSNOVNA PITANJA KOJA SE TREBAJU UREDITI ZAKONOM TE POSLJEDICE KOJE ĆE DONOŠENJEM ZAKONA PROISTEĆI

Tijekom primjene Zakona o Zakladi Hrvatska za djecu (“Narodne novine“, broj 129/08.) u 2009. i prvim mjesecima 2010. godine primijećeno je da postojeća zakonska rješenja u cijelosti ne otvaraju brojne druge mogućnosti ostvarivanja svrhe Zaklade „Hrvatska za djecu“ (dalje: Zaklada). Naime, u primjeni se pokazalo da usmjeravanje potpora isključivo prema fizičkim osobama, kao korisnicima zakladnih potpora, ne može afirmirati Zakladu u njenom značaju koji zaslužuje. Odnosi se to na mogućnost izravnog pružanja potpora razvoju i primjeni programa u području skrbi o djeci, zaštite majke i djeteta, te odgoja i obrazovanja u dijelovima koji se ne financiraju iz državnog proračuna.

Iz izvješća za 2009. godinu vidljivo je da je Zaklada tijekom ove izvještajne godine zaprimila 21 zahtjev za dodjelu potpora te da je povodom blagdana sv. Nikole jednokratno novčano darivala 1.261 dijete iz višečlanih obitelji i 65 djece bez oba roditelja u iznosu od 340,00 kuna po djetetu. Dodijeljene su i 54 stipendije u iznosu od 1.000,00 kuna mjesečno za razdoblje od 10 mjeseci, počevši od 1. listopada 2009. do 31. srpnja 2010. godine. Putem Zaklade osigurana su sredstva za liječenje jednog teško bolesnog djeteta, jednoj obitelji s desetero djece pružena je potpora u dovršenja krovišta obiteljske kuće te osigurana pomoć u kući obitelji u kojoj su rođene četvorke.

Zaklada je u 2010. godini raspisala i natječaj za provedbu programa ljetovanja i zimovanja za 1.000 djece s područja Republike Hrvatske, a na temelju izmijenjenih općih akata Zaklade od ove godine program stipendiranja proširit će se i na učenike srednjih škola.¹

Iz ovih primjera uočljivo je da postojeća rješenja iz Zakona idu pretežito u pravcu pružanja potpora poimničnim korisnicima (obitelji ili djeci), što se ne smije dovoditi u pitanje kao jedan od oblika djelovanja Zaklade. Ali nesporno je da se potpora korisnicima iz Zakona može pružiti i stvaranjem institucionalnih, stručnih ili programskih preduvjeta za umanjene posljedice lošeg stanja korisnika podizanje kvalitete njihova života, psihosocijalnu rehabilitaciju i osnaživanje, osnaživanje tjelesnog, mentalnog i duhovnog zdravlja, sprečavanje ili umanjene posljedice prostorne, socijalne, kulturne ili obrazovne isključenosti.

Temeljem dosadašnjih aktivnosti Zaklade i interesa institucija i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave procijenjeno je da bi provedba zakladnih aktivnosti, programski usmjerenih stvaranju općih uvjeta za poboljšanje svakodnevnog života obitelji i djece nastanjene u prometno izoliranim i slabo naseljenim područjima, a osobito u ruralnim, brdsko planinskim i otočnim područjima, kojima prijete depopulacija, bila daljnji iskorak u nadogradnji svrhe Zaklade. Isto se odnosi i na potrebu razvoja i provedbe zakladnih aktivnosti namijenjenih djeci, trudnicama

¹ Program ljetovanja djece iz višečlanih obitelji je proveden u suradnji s Crvenim križem Grada Zagreba. Tijekom srpnja i kolovoza 700 djece iz udomiteljskih obitelji i obitelji s petero i više djece ljevalo je u Novom Vinodolskom, a 200 djece zimovat će na Sljemenu.

i majkama/roditeljima kojima su zbog zdravstvenih razloga potrebni specijalizirani uvjeti liječenja ili pružanja psihosocijalne pomoći. Odnosi se to i na razvoj i primjenu programa namijenjenih djeci koja su radi svoje prometne izoliranosti onemogućena u korištenju brojnih kulturnih, obrazovnih i sličnih sadržaja u slobodno vrijeme ili kao dio izvanškolskih aktivnosti.

Nadalje, nepotpuno uređeno pitanje financiranja Stručne službe Zaklade, njenih privremenih i stalnih povjerenstava pokazalo se kao određena zapreka u bržoj obradi potrebnih podataka, osobito u stručnoj obradi pristiglih zahtjeva i programa te predlaganju različitih programskih aktivnosti Zaklade.

Zaklada trenutačno zapošljava dvije radnice, na radnom mjestu administrativne službenice i pravnice. Iz navedenog razloga Zaklada se oslanjala na pomoć odgovarajućih službi Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, koje su, među ostalim, sukladno članku 24. Zakona o Zakladi „Hrvatska za djecu“ obavile i administrativno tehničke i stručne poslove potrebne za osnivanje i registriranje Zaklade. Vezano uz navedeno, a obzirom na potrebe i mogući opseg rada Zaklade, ne može se očekivati daljnji napredak u radu Zaklade ukoliko se ne ustroji Stručna služba Zaklade s minimalno potrebnim brojem zaposlenika te oforme privremena i stalna povjerenstva Zaklade.

Posljedice, koje proizlaze iz donošenja ovoga Zakona, ogledat će se u proširenju zakladne svrhe i na korisnike s brojnom djecom ili djecu iz tih obitelji, ali i na sve druge obitelji i djecu koja nisu nužno iz tih obitelji. Primjena predloženih odredbi omogućuje širu provedbu zakladnih aktivnosti u suradnji sa zdravstvenim, socijalnim i odgojno obrazovnim ustanovama namijenjenim djeci, kao i ustanovama namijenjenim zdravstvenoj zaštiti trudnica, roditelja, majki i novorođene djece. Isto tako, predloženi Zakon omogućit će fleksibilniju suradnju Zaklade i jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i javnih ustanova na tom području u provedbi programa namijenjenih i djeci i obitelji, a osobito djeci nastanjenoj u slabo naseljenim ili prometno izoliranim područjima.

Predložene odredbe prijedloga Zakona pridonose i djelotvornijoj provedbi mjera Nacionalne populacijske politike („Narodne novine“, broj 132/06.) u području skrbi o djeci i zaštite majčinstva i djece. Temeljem odredbi iz prijedloga ovog Zakona otvara se fleksibilniji pristup provedbi posebnih ciljeva iz ovog nacionalnog dokumenta, a osobito u području:

1. sustav potpora obitelji:
 - omogućiti dostupnost usluga svim obiteljima u jednakoj mjeri,
 - stvoriti pretpostavke za kvalitetan obiteljski život i kvalitetno roditeljstvo;
2. skrb o djeci:
 - stvoriti prostorne, kadrovske i druge pretpostavke za primjerenu skrb o djeci prilagođenu različitim potrebama roditelja i djece te dobi djece,
 - podići kvalitetu institucionalne i izvaninstitucionalne skrbi za djecu,
 - osigurati ravnomjernu dostupnost usluga namijenjenih djeci na području Republike Hrvatske;
3. zdravstvena zaštita majke i djeteta:
 - smanjiti smrtnost novorođenčadi, dojenčadi i djece,
 - stvoriti pretpostavke za bolju i svima dostupnu zdravstvenu zaštitu, a posebice zdravstvenu zaštitu majke i djeteta,
 - povećati kvalitetu zdravstvene skrbi za majke i djecu,
 - poboljšati povezanost obitelji, stručnjaka i stručnih službi koje rade na zbrinjavanju djece te stvoriti pretpostavke za kvalitetno roditeljstvo.

Prijedlogom Zakona se izravnije uređuju i pitanja financiranja stručne službe Zaklade i njenih povjerenstava, što će pridonijeti stvaranju stručnih i organizacijskih pretpostavki za brže i kvalitetnije ostvarivanje zakladne svrhe.

III. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVEDBU OVOGA ZAKONA

Za provedbu ovog Zakona nije potrebno osigurati dodatna financijska sredstva u Državnom proračunu.

Naime, Zaklada se financira iz prihoda igara na sreću, sukladno članku 17. stavku 5. Zakona o zakladama i fundacijama, prihoda od imovine, darovnica i drugih prihoda, u skladu sa zakonom.

IV. TEKST PRIJEDLOGA ZAKONA, S OBRAZLOŽENJEM

Prilaže se tekst Nacrta prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Zakladi „Hrvatska za djecu“ s obrazloženjem.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O ZAKLADI „HRVATSKA ZA DJECU“

Članak 1.

U Zakonu o Zakladi »Hrvatska za djecu« (»Narodne novine«, broj 129/08.) članak 3. mijenja se i glasi:

»(1) Zaklada se osniva sa svrhom povećanja nataliteta, promicanja obiteljskih vrijednosti i osnaživanja:

- obitelji s većim brojem djece i djece iz tih obitelji,
- obitelji naseljenih u rijetko naseljenim i prometno izoliranim područjima i djece iz tih obitelji te
- jednoroditeljskih obitelji i djece iz tih obitelji,
- trudnica, roditelja, majki i djece izložene zdravstvenim rizicima i rizicima odgojne, obrazovne, socijalne i kulturne isključenosti te djece bez roditelja i djece bez roditeljske skrbi.

(2) Svrha Zaklade ostvaruje se kroz potpore u novcu, stvarima i korištenju kulturnih, obrazovnih, športskih, rekreacijskih i sličnih sadržaja, kao i druge oblike potpora utvrđene općim aktima Zaklade.

(3) Vrste, uvjeti i postupak za ostvarenje pojedinih oblika potpora utvrđuju se ovim Zakonom i općim aktima Zaklade sukladno svrsi Zakona«.

Članak 2.

Članak 4. mijenja se i glasi:

»(1) Korisnik potpora iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona i pod uvjetima iz ovog Zakona je:

- obitelj koja u zajedničkom kućanstvu ima najmanje petero djece i/ili djeteta iz te obitelji,
- obitelj koja ima prebivalište i stalno boravi na području od posebne državne skrbi i/ili djeteta iz te obitelji,
- obitelji koja prebiva i stalno boravi na rijetko naseljenom otoku ili na brdsko planinskom području i/ili djeteta iz te obitelji,
- jednoroditeljska obitelj, odnosno obitelj samohranog roditelja prema propisima iz socijalne skrbi i/ili djeteta iz te obitelji, djeteta bez roditelja i djeteta bez roditeljske skrbi koja ostvaruje prava iz socijalne skrbi, te
- trudnica, roditelja, majka i/ili djeteta izloženo zdravstvenim rizicima i rizicima odgojne, obrazovne, socijalne i kulturne isključenosti po ocjeni povjerenstva Zaklade.

(2) Djecom u smislu stavka 1. ovoga članka smatraju se djeca od rođenja do završetka redovitog školovanja ili sveučilišnog ili stručnog studija i koja redovito i uredno ispunjavaju svoje školske i studijske obveze, kao i punoljetna djeca koja zbog bolesti, mentalnog ili tjelesnog oštećenja nisu sposobna za rad, dok ta nesposobnost traje.

(3) Općim aktima Zaklade utvrdit će se mjerila, postupak i uvjeti pod kojima korisnik iz stavka 1. ovoga članka može ostvariti potpore iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona.

(4) Općim aktom iz stavka 3. ovoga članka osobita pozornost poklonit će se nadarenoj djeci i djeci iz ruralnih ili manjih urbanih naselja.«

Članak 3.

Iza članka 4. dodaje se članak 4.a koji glasi:

»(1) Korisnik potpora u novcu i stvarima iz članka 3. stavka 2. Zakona, kao i drugih oblika potpora utvrđenih općim aktima Zaklade može biti i pravna osoba koja Zakladi ponudi na financiranje ili sufinanciranje programe iz područja sustava obiteljskih potpora, skrbi za djecu, zdravstvene zaštite majke i djeteta, odgoja i obrazovanja, izvanškolskih aktivnosti učenika i korištenja slobodnog vremena djece namijenjenih korisnicima iz članka 4. stavka 1. ovog Zakona.

(2) Iznimno, korisnik potpora u novcu i stvarima iz članka 3. stavka 2. Zakona, kao i drugih oblika potpora, utvrđenih općim aktima Zaklade, može biti i pravna osoba koja je nositelj

programa ako udovoljava uvjetima i ciljevima provedbe zajedničkih programa ili posebnih programa Zaklade namijenjenih ostvarivanju zakladne svrhe.«

Članak 4.

U članku 5. stavak 1. mijenja se i glasi:

»(1) Potpore iz članka 3. stavka 2. Zakona dodjeljuju se korisnicima iz članka 4. stavka 1. i članka 4.a ovoga Zakona i ne mogu se prenositi na drugu osobu.«

Članak 5.

Članak 9. mijenja se i glasi:

»Upravni odbor donosi Statut Zaklade, Poslovnik o radu, Pravilnik o vrstama, uvjetima i postupku za dodjelu potpora iz članka 3. stavka 2. ovog Zakona, proračun Zaklade, odluke o dodjeli potpora sukladno ovom Zakonu i općim aktima Zaklade, odluke o sufinanciranju ili financiranju programa iz članka 4.a ovog Zakona, odlučuje o povećanju ili opterećenju imovine Zaklade, razmatra i prihvaća izvješća o radu upravitelja i stručne službe Zaklade ukoliko je ona osnovana, podnosi izvješće o radu Zaklade te obavlja druge poslove sukladno zakonu i Statutu Zaklade te drugim propisima.«

Članak 6.

U članku 14. dodaje se stavak 2. koji glasi:

(2) »Sredstva za rad stručne službe, stalnih i povremenih povjerenstava osiguravaju se iz prihoda Zaklade i ne mogu iznositi više od 7% ukupnih prihoda Zaklade za odnosnu proračunsku godinu.«

Članak 7.

U članku 17. stavak 2. mijenja se i glasi:

»(2) Prihodi Zaklade se odlukama Upravnog odbora raspoređuju za zakladne svrhe sukladno članku 3. i članku 14. stavku 2. ovog Zakona i općim aktima Zaklade.«

Članak 8.

Upravni odbor uskladit će Statut Zaklade, Pravilnik o vrstama, uvjetima i postupku za dodjelu potpora iz članka 3. stavka 2. ovog Zakona te druge opće akte Zaklade u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 9.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u »Narodnim novinama«.

OBRAZLOŽENJE

Člankom 1. podrobnije se razrađuje svrha osnivanja Zaklade, osobito u dijelu kojim se navode obitelji i pojedinih socijalno rizičnih skupina na koje se odnosi „osnaživanje“, određuje se zakladna svrha vrste, te način ostvarenja pojedinih oblika potpora prema ovom Zakonu.

Člankom 2. propisuju se korisnici potpora iz ovog Zakona, što je u odnosu na sad važeće odredbe puno jasnije određeno, demografski i socijalno prepoznatljivo, a povezivanjem pojedinih skupina korisnika s važećim zakonodavstvom u području socijalne skrbi, obitelji, odgoja i obrazovanja ili zdravstva znatno pojednostavljeno.

Člankom 3. određuju se pravne osobe koje mogu biti korisnici potpora Zaklade te programska područja u okviru kojih se ti programi mogu ostvarivati. Isto se tako propisuje mogućnost da Zaklada kroz svoje vlastite programe ili zajedničke programe s jednim ili više korisnika, pravnih osoba, ostvaruje svrhu osnivanja Zaklade. Stavkom 3. ovog članka propisuju se opći uvjeti za ostvarivanje potpora od strane pravnih osoba.

Člankom 4. dodatno je prethodna odredba učinjena jasnijom te je usklađena s novim člankom 4.a Zakona.

Člankom 5. dodatno se uređuju ovlasti Upravnog odbora vezano uz članak 2. ovog Zakona.

Člankom 6. proširuje se postojeći članak 14. Zakona o Zakladi „Hrvatska za djecu“ na način da se izrijekom navodi izvor financiranja stručne službe Zaklade i povjerenstava Zaklade te uz uvažavanje odgovarajućih odredbi iz Zakona o zakladama i fondacijama („Narodne novine“, broj 36/95. i 64/01.) određuje do kojeg se najvišeg iznosa može iz godišnjih prihoda Zaklade izdvojiti za ovu namjenu.

Člankom 7. uređuje se namjena prihoda Zaklade sukladno odredbama Zakona.

Člankom 8. propisuje se rok u kojem je Upravni odbor Zaklade dužan uskladiti odredbe Statuta i općih akata Zaklade s odredbama ovog Zakona.

Člankom 9. određuje se stupanje na snagu Zakona.

Pregled odredbi Zakona o Zakladi „Hrvatska za djecu“ koje se mijenjaju ili dopunjuju

Članak 3.

(1) Zaklada se osniva sa svrhom povećanja nataliteta, promicanja obiteljskih vrijednosti i osnaživanja obitelji s većim brojem djece.

(2) Svrha Zaklade ostvaruje se kroz potpore u novcu, stvarima i korištenju kulturnih, obrazovnih, športskih, rekreacijskih i sličnih sadržaja, kao i druge oblike potpora utvrđene općim aktima Zaklade.

(3) Vrste, uvjeti i postupak za ostvarenje pojedinih oblika potpora utvrđuju se općim aktima Zaklade sukladno svrsi Zaklade.

Članak 4.

(1) Korisnik potpora iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona je obitelj koja u zajedničkom kućanstvu ima najmanje petero djece ili djeteta iz te obitelji.

(2) Djecom u smislu stavka 1. ovoga članka smatraju se djeca od rođenja do završetka redovitog školovanja ili sveučilišnog ili stručnog studija i koja redovito i uredno ispunjavaju svoje školske i studentske obveze, kao i punoljetna djeca koja zbog bolesti, mentalnog ili tjelesnog oštećenja nisu sposobna za rad, dok ta nesposobnost traje.

(3) Iznimno, korisnik potpora iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona može biti obitelj s manje od petero djece, ili djeteta iz te obitelji, ako ispunjava uvjete utvrđene općim aktima Zaklade.

(4) Općim aktima Zaklade utvrdit će se mjerila, postupak i uvjeti pod kojima korisnik iz stavka 1. i 3. ovoga članka može ostvariti potpore iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona.

(5) Općim aktom iz stavka 4. ovoga članka osobita pozornost poklonit će se nadarenoj djeci i djeci iz ruralnih ili manjih urbanih naselja.

Članak 5.

(1) Potpore u novcu, stvarima i u korištenju kulturnih, obrazovnih, športskih, rekreacijskih i sličnih sadržaja, kao i drugi oblici potpora utvrđeni općim aktima Zaklade dodjeljuju se korisnicima iz članka 4. ovoga Zakona i ne mogu se prenositi na drugu osobu.

(2) Potpore za korištenje kulturnih, obrazovnih, športskih, rekreacijskih i sličnih sadržaja mogu se ostvariti u suradnji s udrugama građana osnovanim sa svrhom promicanja obiteljskih vrijednosti i osnaživanja obitelji s brojnou djecom, pravnim osobama osnovanim za obavljanje kulturnih, obrazovnih, športskih, rekreacijskih i sličnih djelatnosti te tijelima lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(3) Potpore u novcu ostvarene po ovom Zakonu ne mogu biti predmet ovrhe ili osiguranja, osim po sudskoj odluci ili rješenju nadležnog centra za socijalnu skrb u korist djece za koju se ostvaruje ta potpora.

(4) Potpore u novcu ili stvarima ostvarene po ovom Zakonu ne smatraju se prihodou kućanstva.

(5) Potpore iz stavka 1. i 2. ovoga članka Zakona ne mogu se ostvariti ako korisnici istu ili sličnu potporu, odnosno pravo ostvaruju po drugou osnovi.

Članak 9.

Upravni odbor donosi Statut Zaklade, Poslovnik o radu, Pravilnik o vrstama, uvjetima i postupku za dodjelu potpora iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona, proračun Zaklade, odluke o dodjeli potpora sukladno ovom Zakonu, općim aktima Zaklade i raspoloživim sredstvima, odlučuje o povećanju ili opterećenju imovine Zaklade, razmatra i prihvaća izvješća o radu upravitelja i stručnih službi Zaklade ukoliko su ona osnovana, podnosi izvješće o radu Zaklade te obavlja druge poslove sukladno zakonu i Statutu Zaklade te drugim propisima.

Članak 14.

Upravni odbor može osnovati stručne službe, te imenovati stalna i povremena povjerenstva radi prikupljanja podataka i činjenica s namjerom ostvarivanja svrhe Zaklade.

Članak 17.

(1) Zaklada se financira iz:

- prihoda igara na sreću, sukladno članku 17. stavku 5. Zakona o zakladama i fondacijama,
- prihoda od imovine, darovnica i drugih prihoda, u skladu sa zakonom.

(2) Prihodi se odlukom Upravnog odbora raspoređuju za zakladne svrhe sukladno članku 3. ovoga Zakona i općim aktima Zaklade.